

SCJP/K – okruh 16

Zadání: Zvláštnosti a nepravidelnosti větné stavby. Motivované a nemotivované jevy a jejich příčiny. Příkladová doložení problematiky. Péče o kulturu a rozvoj mluvního projevu žáků 1. stupně ZŠ.

U všech následujících zvláštností a odchylek uveďte charakteristiku, příklad, důvody a oblast výskytu

- 1) Vysvětlení pojmů: zvláštnosti větné stavby x odchylky od větné stavby, motivované jevy, nemotivované jevy a vysvětlit, proč je lidé užívají a ve kterém stylu

Konstrukční zvláštnosti – vždy uvést základní charakteristiku, příklad a důvody výskytu

- 2) Elipsa (výpustka)
- 3) Samostatný větný člen / předsouvání
- 4) Parcelace / segmentace
- 5) Reliéfizace věty
- 6) Vsuvka (parenteze)
- 7) Osamostatňování vět hlavních a vedlejších, kontrakce (stažené věty – např. *Co abych řekl? Proč abys přišel?*)

Odchytky od větné vazby- vždy uvést základní charakteristiku, příklad a důvody výskytu

- 8) Zeugma
- 9) Atrakce
- 10) Anakolut
- 11) Kontaminace vazeb

Zkuste si jevy určovat ve cvičení a popište princip (klasifikujte následující odchylky a konstrukční zvláštnosti):

Před i po snídani bral pravidelně prášek. Dělej co dělej. Kdo, z těch, co tu jste, můžeme si vás zapsat? Mám na ni vztek. Pořádný. Za všechno. Že mu to ale sluší!! Obsloužíme a poradíme vám k vaší plné spokojenosti. Dejte mi pět kilo. Mám poznámky za i před sebou. V obouh rukách držel květiny. Uvažoval jsem tuto skutečnost a rozhodl jsem se. On měl pět dětí, ten chalupník. Kopírka, i když byla několikrát v opravě, znovu s ní máme potíže. Vezmi kde vezmi. Je chytřejší jak já. Abych to nedovedl! Jen mi to prosím řekni. Nereagoval k jeho názoru, ani s ním nemluvil.

SCJP/K – okruh 17

Zadání: Modalita a emocionalita ve výpovědi. Věty podle postoje mluvčího a vyjadřovací prostředky. Aktuální členění výpovědi. Projevy mluvené a psané. Řeč přímá a nepřímá. Didaktické aspekty problematiky. Metody rozvíjející dovednost komunikace a sdílení.

Postoj mluvčího ve výpovědi

- 1) Typologie vět (oznamovací, tázací...) + interpunkční znaménka + intonace,
- 2) Vyjádření výpovědních funkcí přímé, opisné, situační

Modalita ve výpovědi

- 3) Typy modalit a jejich charakteristiky (jistotní, nutnostní, hodnotící + vyjadřovací prostředky)

Emocionalita ve výpovědi

- 1) Jazykové (lingvální) prostředky (emocionálně zbarvená slova, kladně / záporně (+ konkrétní typy + zmínit slovo tvorný typ deminutiva, citoslovce, nedokončení věty), slovosled – jádro výpovědi na začátku, přízvuk slovní, přízvuk větný – důraz aj.
- 2) Prostředky mluvené a písemné k vyjádření emocionality (lingvální, paralingvální a extralingvální prostředky)

Již od 2. ročníku si děti všimají slova citově zbarvená, odlišují je od slov bez emocionálního náboje. Vyhledávají je v textu, hledají k nim synonyma, pozorují účel. Poznávají je v souvislosti se spisovnou a nespisovnou češtinou.

Ve 3.–4. ročníku dostanou podrobnější teoretické info: neutrální, lichotivá, mazlivá / hanlivá – v souvislosti s popisem ve slohu, tj. kladné x záporné lidské vlastnosti

Tato problematika je propojena s komunikační a slohovou výchovou, literární výchovou, dramatickou výchovou

SCJP/K – okruh 18

Zadání: Slohové postupy a útvary. Základní charakteristiky slohových postupů a jejich využití v praxi. Zařazení slohových postupů v učivu 1. stupně ZŠ. Souhrnné didaktické aspekty výuky slohu a komunikace na 1. stupni ZŠ.

Slohové postupy (u každého uvést základní rysy, jazykové charakteristiky, ve kterých stylech se objevují, typické útvary, propojit s útvary, které se učí žáci na 1. Stupni ZŠ a jakou informaci o nich dostávají))

- 1) Informační slohový postup
- 2) Vyprávěcí slohový postup (už v MŠ vyprávění dle obrázkové osnovy, později se učí vnímat rozdělení textu – dělají osnovu už k hotovému vyprávění, poté vlastní osnovu a podle ní vypráví)
- 3) Popisný slohový postup (zmínit: popis prostý, charakteristika vnější, vnitřní, nepřímá, líčení, vědecký popis, statický a dynamický popis, popis pracovního postupu, pracovní návod. Na ZŠ: začíná se popisem oblíbené hračky)
- 4) Výkladový slohový postup (výklad induktivní, deduktivní, vědecký, popularizující)
- 5) Úvahový slohový postup (úvahový text odborný, esej, úvahový text umělecký)

Obsah učiva z této oblasti v učebnicích či nakl. Nová škola Brno

2.r.:

Informační postup: Pozdravy, prosba, poděkování, přání (novoroční, na svátek matek), adresa – umět napsat svoji, krátký dopis – drakovi nahoru.

Vyprávěcí: Vypravovat (podle osnovy) – např. jak měli slavnostní oběd, jak nakupovali... (hraní scének), dokončit příběh, popsat příhodu s dom. mazlíčkem, pohádka dle obrázkové osnovy (80)

Popisný postup: Popis hračky, popis rodiče (hl. maminky). Popis, jak vypadá můj den.

3.r.:

Informační postup: opakování oslovení, adresa, vzkaz. **Důležitá telefonní čísla.**

Komunikace: přivolat telefonicky pomoc podle osnovy

Popisný postup: popsat pohádkový dům (krátká osnova). Komunikace: co dělá jaro/léto/podzim/zima, velikonoční zvyky. **Popis pracovního postupu**, např. vaření vajec, přišívání knoflíků napsat velikonoční pohled.

Vyprávěcí postup: Vytvářet nadpisy k částem vyprávění: vyprávět na zadané téma, vyprávět pohádku dle obrázkové osnovy, dle slovní osnovy, bajka.

4.r.:

Sdělení písemné /ústní: rozdíly. Řeč přímá a nepřímá, věta uvozovací, uvozovky (cvič typu doplňte uvozovky, výměny mezi typy řeči, předvádí dialogy z přímé do nepřímé a naopak).

Informační postup: Dopis a telegram, pozvánka na soutěž v pouštění draka; Komunikace: rozhovor, omluva. Vyplňování dotazníku. Přihláška (do knihovny).

Popisný postup: Popis pracovního postupu dle osnovy: výroba draka. Popis (dům, pokoj Popis osoby s podporou osnovy (postava: obličej, vlasy, oblékání, vlastnosti...) – vodník, známá osobnost. Popis pracovního postupu (větrník).

Vyprávěcí postup: členění textu, úvod, závěr, odstavce. Vyprávění na téma (Vánoce), dokončit příběh (vtipně), Psaní podrobnějšího dopisu s vyprávěním.

5.r.

Informační postup: Dopis osobní x neosobní = úřední, dopis kamarádovi, části dopisu, co je na obálce + zájmena Ty / Vy. Tiskopisy, poštovní poukázka, průvodka, podací lístek.

Vyprávěcí postup: Reprodukce textu: příhoda z prázdnin (pojmy: reprodukce textu, dějovost, osnova). Vypravování dle pomíchaných obrázků: pojmy: úvod, stat' a závěr. Tvorba osnovy PŘED psaním- učí se promýšlet předem

Popisný postup: Popis předmětu (teploměr), osoby, prostředí, PPP (požadavky: uspořádaný, výstižný, přesný, názorný), pravidlo PPP s. 50, popis cesty domů. Popis děje a pracovního postupu. Popis osoby / postavy, úkol: upřesni popis 80/3.

Zjistit zařazení problematiky v RVP

SCJP/K – okruh 19

Zadání: *Funkční styly subjektivní a objektivní. Základní rysy funkčních stylů. Vlivy slohotvorných činitelů. Jazykové prostředky a jejich stylistické hodnocení. Tvůrčí psaní.*

Rozdělení funkčních stylů

- 1) Styly subjektivní, objektivní a pomezí
- 2) Styly mluvené a psané (zmínit lingvální, paralingvální a extralingvální prostředky)

Slohotvorné činitele

- 3) Slohotvorné činitele subjektivní
- 4) Slohotvorné činitele objektivní

Funkční styly (u každého stylu uvést základní funkci, rysy, jazykové a stylistické prostředky, útvary a typické postupy)

- 5) Prostě sdělovací styl
- 6) Odborný styl
- 7) Administrativní styl
- 8) Publicistický styl
- 9) Rétorický styl
- 10) Umělecký styl

Výstavba textu

- 11) Horizontální a vertikální členění textu
- 12) Makrokompozice, mikrokompozice

Obsah učiva z této oblasti v učebnicích čj nakl. Nová škola Brno

2.r.:

Prostě sdělovací styl: převážně ústně: oslovení kamaráda, učitelky, prodavače, rodiče, příbuzné atd., pozdrav, prosba, poděkování, přání (novoroční, na svátek matek), telefonický rozhovor: volat kamarádovi, lékaři; dopis – drakovi nahoru. Vypravovat (podle osnovy), jak měli slavnostní oběd, jak nakupovali (hraní scének), dokončit příběh, popsat příhodu s dom. mazlíčkem, Popis maminky (74), Popis, jak vypadá den (80).

Umělecký styl: pohádka O Smolíčkovi dle obrázkové osnovy, přísloví, pranostiky, velikonoční zvyky, hledat rýmy v básni (60, 63)

Administrativní styl: adresa – umět napsat svoji

3.r.:

Umělecký styl: vymyslet k pohádce nadpisy (K. Čapek: Pošťácká pohádka), O šípkové Růžence podle osnovy + další 2 pohádky dle výběru. Bajka: 85/13.

Prostě sdělovací styl: písemně i ústně: opakování oslovení, adresa, telefonický rozhovor, domluva místa a doby setkání, domluva s maminkou (58), popis: pohádkový dům (60), (krátká osnova); Komunikace: jak pečují o své zdraví, velikonoční zvyky, vyprávění o zvycích, napsat velikonoční pohled. Vypravování: nehoda na kole (80). Popis pracovního postupu (84): mytí nádobí, vaření vajec, přišívání knoflíků. Komunikace: co dělá jaro/léto/podzim/zima.

Administrativní styl: důležitá telefonní čísla (87)

4.r.:

Sdělení písemné /ústní: rozdíly: **Řeč přímá a nepřímá**, věta uvozovací, uvozovky (cvič

typu doplňte uvozovky, výměny mezi typy řeči, předvádí dialog)

Administrativní styl: Dopis a telegram. Pozvánka na soutěž. Vyplňování dotazníku (příhláška do knihovny). Dopis neosobní = úřední, části dopisu, co je na obálce + vykání. Tiskopisy, poštovní poukázka, průvodka, podací lístek. Popis pracovního postupu (větrník).
Prostě sdělovací styl: Vyprávějte o místech naší vlasti, Popis pracovního postupu dle osnovy: výroba draka. Popis (dům, pokoj). Popis osoby s podporou osnovy (postava: obličej, vlasy, oblékání, vlastnosti...) – vodník, známá osobnost. Vyprávění Vánoce. Vyprávění podle obrázkové osnovy. Dokončit příběh (vtipně). Rozhovor, omluva. Psaní podrobnějšího dopisu.
Umělecký styl: Hymna ČR.

5.r.

12: **Reprodukce textu:** příhoda z prázdnin (pojmy: **reprodukce textu, dějovost, osnova**)

24: **Vypravování** dle pomíchaných obrázků: pojmy: **úvod, sta' a závěr** 22/3-5,

34: **Tvorba osnovy PŘED psaním-** učí se promýšlet předem

40: **Popis předmětu** (teploměr), **osoby, prostředí, PPP** (*požadavky: uspořádaný, výstižný, přesný, názorný – 40/4*), *pravidlo PPP s. 50*, popis cesty domů

65: **Popis děje a pracovního postupu II**

80: **Popis osoby** / postavy, *úkol: upřesni popis 80/3*,

Zjistit zařazení problematiky v RVP

Didaktické aspekty problematiky: Zjistěte rozsah informací o této problematice na 1. stupni ZŠ

SCJP/K – okruh 20

Zadání: Slohové útvary a žánry. Charakteristiky a dělení. Zastoupení slohových útvarů ve výuce na 1. stupni ZŠ a didaktické postupy. Praktická stylistika.

Slohové útvary (žánry)

- 1) Dělení slohových útvarů dle funkčních stylů (*viz přehled níže**)

Stylistické hodnocení jazykových prostředků

- 2) Tj. co říkají o textu použité slova a výrazy, grafické uspořádání, vertikální a horizontální uspořádání, hodnotí se v rovině hláskoslovné, slovtvorné a tvaroslovné, sémantické (výběr slov), syntaktické (konstrukční zvláštnosti).

*

- ✓ **Slohové útvary odborného stylu:** **A) Monologické** – (a) **na základě výkladového slohového postupu** (dizertace, monografie, studie, pojednání, výklad, referát, koreferát, přednáška); (b) **na základě úvahového slohového postupu** (úvaha, esej, posudek, recenze, kritika); (c) **na základě popisného slohového postupu** (odborný popis, p. statický i dynamický, popis pracovního postupu, návod); **B) Dialogické** (diskuse, polemika, debata, příspěvky diskusní, polemický, debatní); **C) Speciální útvary** (slovníky, encyklopedie); **D) Metatexty** (=text z jiného textu: rešerše, anotace)
- ✓ **Slohové útvary administrativního stylu:** **A) Textové** (úřední dopis, soukromá hospodářská korespondence, žádost, životopis, zápis, posudek, podnikový dopis, oběžník, objednávka, hlášení, výkaz, zpráva, oznámení, inzerát, reklama, pozvánka); **B) Heslové** (jsou schematické, rozčleněné do rubrik, tabulek: soupisy, dotazníky, inventární i jiné seznamy, vysvědčení, poštovní tiskopisy aj.)
- ✓ **Slohové útvary/žánry publicistického stylu:** **A) Zpravodajské** (publicistická zpráva, krátká zpráva (noticka), článek, novinářský referát (riport), komuniké, interview, reklama); **B) Analytické** (úvodník, komentář, glosa, novinářský posudek, novinářská recenze, kritika, projev, proslov, řeč, diskuse, debata, polemika); **C) Beletristické** (reportáž, novinářský fejeton, črta, sloupek)
- ✓ **Slohové útvary řečnického stylu:** **A) Politické řeči** (programová prohlášení, oficiální vyjádření, agitační projevy); **B) Soudní řeči** (řeč žalobce – obhájce aj.); **C) Duchovní řeči** (homilie, příležitostné řeči k jubileím světců aj.); **D) Příležitostné řeči** (slavnostní proslovy, jubilejní, řeči spojené s profesní činností, zahajovací a ukončovací projevy)
- ✓ **Žánry uměleckého stylu:** **A) Epika; B) Lyrika, C) Drama**

Obsah učiva z této oblasti v učebnicích čj nakl. Nová škola Brno

2.r.:

Oslovení (kamaráda, učitelku, prodavače, rodiče, příbuzné atd.), **pozdravy** (pěkné na s. 45),

Prosba, poděkování, přání (novoroční, na svátek matek)

Telefonický rozhovor: volat kamarádovi, lékaři

Adresa – umět napsat svoji, také s. 89

Dopis – drakovi nahoru

Vypravovat (podle osnovy), např. s. 23 – jak měli slavnostní oběd, jak nakupovali (hraní scének), dokončit příběh, popsat příhodu s dom. mazlíčkem, pohádka O Smolíčkovi dle obrázkové osnovy (80)

Příслови, pranostiky: vysvětlování (66/12, 65), pranostiky – velikonoční zvyky

Popis maminky (74), **Popis, jak vypadá den** (80).

Hledat rýmy v básni (60, 63)

3.r.:

Nadpisy: vymyslet k částem/odstavcům textu, pohádce (3: K. Čapek: Pošťácká pohádka)

Opakování oslovení, adresa, telefonický rozhovor, domluva místa a doby setkání, domluva s maminkou (58)

Popis: pohádkový dům (60) (**krátká osnova**)

Komunikace: jak pečují o své zdraví

Velikonoční zvyky, vyprávění o zvycích, napsat velikonoční pohled,

Vypravování: nehoda na kole (80), O šípkové Růžence podle osnovy + další 2 pohádky dle výběru

Popis pracovního postupu (84): mytí nádobí, vaření vajec, přišívání knoflíků

Bajka: 85/13,

Komunikace: co dělá jaro/léto/podzim/zima (86)

Důležitá telefonní čísla (87): přivolat telefonicky pomoc podle osnovy

Opakování: Pozdrav kamarádovi z výletu (90), vyprávění o babičce (92) **krátké**

4.r.:

3: Vyprávějte o místech naší vlasti, hymna ČR,

Sdělení písemné /ústní: rozdíl

7: **Dopis a telegram**

10: **Popis pracovního postupu dle osnovy:** výroba draka

20: **Pozvánka na soutěž** v pouštění draka;

22: **Členění textu**, úvod, závěr, odstavce

25: **Popis** (dům, pokoj)

29: **Popis osoby** s podporou osnovy (postava: obličej, v lasy, oblékání, vlastnosti...) – vodník, známá osobnost

37: **Vyprávění Vánoce**

44: **Dokončit příběh** (vtipně)

45: **Rozhovor, omluva**

62: **Psaní podrobnějšího dopisu**

72: **Vyprávění podle obrázkové osnovy**

75: **Vyplňování dotazníku** (přihláška do knihovny)

76: **Popis pracovního postupu** (větrník)

89: **Řeč přímá a nepřímá**, věta uvozovací, uvozovky (*cvič typu doplňte uvozovky, výměny mezi typy řeči, předvádí dialog*)

5.r.:

12: **Reprodukce textu:** příhoda z prázdnin (pojmy: **reprodukce textu, dějovost, osnova**)

24: **Vypravování** dle pomíchaných obrázků: pojmy: **úvod, stat' a závěr** 22/3-5,

34: **Tvorba osnovy PŘED psaním-** učí se promýšlet předem

40: **Popis předmětu** (teploměr), **osoby, prostředí, PPP** (*požadavky: uspořádaný, výstižný, přesný, názorný – 40/4*), *pravidlo PPP s. 50*, popis cesty domů

65: **Popis děje a pracovního postupu II**

80: **Popis osoby** / postavy, *úkol: upřesni popis 80/3*,

108: **Dopis osobní x neosobní = úřední**, dopis kamarádovi, části dopisu, co je na obálce + zájmena Ty / Vy

116-118: **Tiskopisy**, poštovní poukázka, průvodka, podací lístek, 134: telegram, blahopřejný telegram

Zjistit zařazení problematiky v RVP